

Цуркан Костянтин Анатолійович,
аспірант кафедри оперативно-розшукової
діяльності Національної академії внутрішніх
справ

ПОНЯТТЯ ЗЛОЧИНІВ, ЩО ВЧИНЮЮТЬ НА РИНКУ ЗЕРНА, ПРОДУКТІВ ЙОГО ПЕРЕРОБКИ, СТАН ТЕОРЕТИЧНОЇ РОЗРОБЛЕНОСТІ ПРОБЛЕМ ЇХ ВИЯВЛЕННЯ ТА ДОКУМЕНТУВАННЯ

Будь-які кримінальні правопорушення, зокрема ті, які вчиняються в аграрному секторі економіки України, є унікальними за своєю сутнісною природою протиправної поведінки окремого (-их) індивіда (-ів) соціуму [4]. Запорукою ефективного протидії злочинам, що вчинюються на ринку зерна, продуктів його переробки в агропромисловому комплексі (далі – АПК) є застосування практично-обґрунтованих тактичних рекомендацій щодо особливостей виявлення та документування злочинів, що вчинюються на ринку зерна та продуктів його переробки, виокремлення яких і обумовлює завдання даної доповіді.

У Законі України «Про зерно та ринок зерна в Україні» визначено засади державної політики щодо регулювання ринку зерна: надання пріоритетної бюджетної, кредитної та інвестиційної підтримки суб'єктам здійснення режиму заставних закупівель зерна та суб'єктам державної аграрної інтервенції; забезпечення внутрішніх потреб держави у продовольчому, насіннєвому, фуражному, технічному зерні та заходів щодо нарощування його експорту; встановлення розміру суми бюджетної позики, розрахованої виходячи з розміру встановленої мінімальної закупівельної ціни; гарантування сільськогосподарським товаровиробникам права вільного вибору використання зерна та ціни його реалізації; недопущення обмежень у пересуванні зерна та продуктів його переробки; контроль якості зерна та його зберігання; розвиток мережі обслуговуючих зерновий ринок кооперативних формувань; впровадження сучасних ресурсозберігаючих технологій у виробництві, зберіганні та переробці зерна; лізингове обслуговування ринку зерна [6].

Згідно з офіційними даними, за підсумками 2017 року з України було експортовано 25 тис. тон жита, що в 4 рази перевищило показник роком раніше. При цьому щомісячними відвантаження зернової стали лише в березні минулого року.

Найбільшими покупцями української зернової в звітний період були країни ЄС, головним чином, Польща (32 % загального обсягу експорту) та Іспанія (18 %). Також великі обсяги жита поставлені в Бангладеш (17 %) та Індонезію (15 %).

Експорт органічної жита з України в 2017 році, за оцінками ІА «АПК-Інформ», склав близько 1 тис. тон, що приблизно в 5 разів перевищило результат 2016 р. Органічну зернову відвантажували, в основному, в Швейцарію (49 % сукупного обсягу) і Австрію (25 %). При цьому зазначені країни в 2017 році закуповували в Україні виключно органічне жито, тоді як наступні за ними Польща і Німеччина – експортували і традиційну [1].

Ринок зерна являє собою систему товарно-грошових відносин, що виникають між його суб'єктами в процесі виробництва, зберігання, торгівлі та використання зерна, на засадах вільної конкуренції, вільного вибору напрямів реалізації зерна та визначенні цін, а також державного контролю за його якістю та зберіганням.

Продукти переробки зерна – борошно, крупа, комбікорм, клейковина, солод, побічні продукти переробки зерна, зокрема висівки, макуха і шрот [5].

Аналіз матеріалів судової практики дає підстави стверджувати, що з кожним роком зростає кількість злочинів в аграрному секторі економіки України [3].

Приймаючи до уваги сказане вище, проаналізувавши думки інших вчених [2] вважаємо, що найбільш поширеними зловживаннями на ринку зерна є: шахрайство; привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем; ухилення від сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів, розкрадання матеріальних цінностей Держкомрезерву; неефективне, нецільове використання бюджетних та позабюджетних коштів; неповернення іноземних кредитів, отриманих під гарантію Уряду за закуплену сільськогосподарську техніку; недбале зберігання і умисне приховування запасів зерна; розкрадання матеріальних цінностей під час сівби і збору врожаю та інші факти, пов'язані з реформуванням аграрного сектора економіки України.

Ефективність боротьби зі злочинами на ринку зерна у більшості випадків залежить від того наскільки своєчасно працівниками оперативних підрозділів Національної поліції України було отримано інформацію щодо підготовки і вчинення злочинів. Від так, важливе значення відводиться пошуковій роботі, що направлена на виявлення ознак злочину та осіб, які його вчинили.

Список використаних джерел

1. Аграрний фонд. Новини ринку за підсумками 2017 року. URL: <http://agrofond.gov.ua/news/list/592--ukrajina-vchetvero-zbilyshilajeksport-zhita/>.
2. Бурак М.В. Виявлення злочинів під час проведення державних форвардних закупівель зерна. URL: http://www2.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvsvy/03_2016/16bmvfz.z.pdf.
3. Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ. Узагальнення судової практики за 2017 рік. URL: http://sc.gov.ua/ua/uzagalnennja_sudovoji_praktiki.html.
4. Кікінчук В.В. Особливості тактики окремих слідчих дій під час розслідування злочинів, пов'язаних з використанням бюджетних коштів в агропромисловому комплексі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2014. Вип. 24. Т. 4. (Серія «Право»).
5. Про запровадження державних форвардних закупівель зерна: Постанова Кабінету Міністрів України від 16 трав. 2007 р. № 736. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/736-2007-%D0%BF>.
6. Про зерно та ринок зерна в Україні: Закон України від 4 квіт. 2002 р. № 37-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>.